

301 / Sál domu čp. 126 U zlatého orla. Od roku 1798 se zde hrálo divadlo na jevišti ochotnického spolku.

ník, 1840 Žižkův meč. Z jiných autorů Čtyři strážé na jednom stanovišti (Štěpánek). 1825 opera Střelec kouzelník (Weber). Před 1835 a 1841 uveden Dráteník, 1838 Sládci (Erben), 1841 Vyzvědač (satira J. N. Lhoty, 1811-1890, místního rodáka, autora Máchova okruhu). 1838-1839 divadlo modernizováno. 1838 pro ochotníky maloval dekorace a oponu s pohledem na město malíř div. dekorací Stavovského divadla Tobias Mössner (*1790). 1846 Klicpera odešel do Prahy a činnost ochabla.

1868-1894 v Boromeu *studentské* divadlo. 1877 opera Nocleh v Granadě (K. Kreutzer). 1878-1884 zde působil Jos. Nešvera a uvedl s ochotníky mj. opery Alessandro Stradella, (Flotow) Lucretia Borgia (Donizetti). 1881 postavili ochotníci arénu. 1880 V studni, jh. B. Fibichová, znovu 1882, tentokrát za doprovodu vojenské hudby. 1887 scénicky provedli Bendlovu kantátu Švanda dudák. 1899 Dívčí ústav (Suppé). Od 70. let působil pravidelně akademický spolek *Dobroslav*, 1896 Vina (Hilbert). V 80. letech hrály *Živnostensko-čtenářská jednota, dámský odbor Ústřední Matice školské*, uváděn lokální autor Jan Vávra. V místním časopise Ratibor publikovány kvalitní rozborů ODi. 1885 *ČOJ dělníků* na Pražském Předměstí, též kvalitní DS soc. demokracie. F. A. Šubert (1849-1915, dramatik, ředitel ND v Praze 1883-1900) zde hrál ODi jako student gymnázia.

1868 zal. *JDO* (1901 doplněn název Klicpera), mimořádně intenzivní činnost, na 1000 představení, plnila funkci stále scény, často hostovala, brzy elitou v českém ODi. Velice brzká orientace na realistické drama i scénografii, 1899 Maryša, 1905 zakoupen originální selský nábytek a realistické dekorace. Spolupracovala s div. společnostmi. *JDO Klicpera* se zasloužila o postavení dnešního Klicperova divadla (1885) i významnou finanční spoluúčastí. 1895 zakoupil spolek na Národopisné výstavě Alšovu oponu *Příchod Čechů na Říp*, později dána do Náchoda. 1869-1931 715 her, z toho 346 českých autorů.

Vypravení Lucerny se stalo v roce 1906 stěžejním bodem činnosti. Hradečtí si pro inscenaci dokonce pořídili dekorace od malíře Národního divadla R. Holzera a pro světelné efekty si vypůjčili dynamo, protože v Hradci tehdy ještě nebyla elektřina. Černý, s. 210.

Byl to pravý divadelní svátek města a venkova.

Tolman.

1917 Fidlovačka, s obrovským úspěchem, v okolí opakována 18x. Orchestr a zpěvy nastudoval a řídil Gr. Černušák (1882-1961, hudební historik a lexikograf, autor Čs. hudebního slovníku a Dějin evropské hudby). 1921 *JDO Klicpera* uspořádala v budově divadla cyklus Jirákových her, v dalších letech na repertoáru mj.

Cyran, Othello, Hra o lásce a smrti, Antigona, Zločin a trest aj. 1930 Jiráskův cyklus zopakován. Mezi tehdy hranými autory Sofokles, Shaw, Duhamel, Štěpánek, Shakespeare ad. 1924 Elektra (Sofokles), jh. L. Dostalová, R. Tůma ND. 1925 Medea (Euripides), jh. R. Deyl, L. Dostalová) 1932 Právo na hřích, jh. Zd. Baldová ND. 1919-1938 389 představení, mezi nimi premiéry, např. 1922 Zákony (Klen), 1928 SMS 333 (Stein). Zvali k hostování i pražské ND a Městské divadlo na Královských Vinohradech, ale i 1925 Moskevské divadlo (Ženíba).

Umělecké události, jako bylo uvedení utopické hry K. Čapka RUIR ve světové premiéře – bez vědomí autora – Jednotou divadelních ochotníků Klicpera Hradci Králové v roce 1921, byly na ochotnickém jevišti výjimkou. DČD IV, s. 185.

Spolek Klicpera měl rozsáhlou dokumentaci o své činnosti, bibliografii a knihovnu o 3800 svazcích. 1931 56 členů, z toho 35 mužů a 23 žen. Činnost ukončil v 50. letech 20. stol., členové do jiných DS.

Činná byla i *Řemeslnická beseda, DrO Sokola*. V sále Na Brně hrál hned po válce *DrO Orel*. Určitá nespokojenost s činností Jednoty Klicpera vedla 1907 k ustavení spolku *Dramatické sdružení Tyl*. Při výběru herců dávalo přednost dělníkům a drobným živnostníkům a činnost orientovalo na širokou veřejnost. Uspořádalo znamenitou akci Po cestách českého divadla a uvedlo na scénu středověké české hry, obrozenské divadlo a představilo další vývoj české dramatické tvorby až po současnost, r. F. Paul. 1909 např. Godiva (Vrchlický), 1913 Smír Tantalův s ojedinělou realizací dvojitého shakespeareovského jeviště na ochotnické scéně - inspirace Štafperovou výpravou Hippodamie v ND 1911. Před 1. svět. v. též uvádění ruské dramatiky a světových novinek (Shaw). V pol. 30. let členové Tyla vybudovali v Jirákových sadech Tylovo městské divadlo, 1936-1939 zde hráli především pro děti. Později ve spolku vyrůstali Josef Bek (1918-1995, h. Městských divadel pražských, představitel optimistických hrdinů českého filmu 50. let 20. stol.), Jiří Šotola (1924-1989, básník, prozaik, dramatik a překladatel, autor her Antiofeus, Možná

302 / *Inszenace živých obrazů byly v 19. století na ochotnických jevištích časté. Na živém obraze při oslavě Svatopluka Čecha 1896 se objevil lešetínský kovár, Žižka, trpící Čechie, Koniáš, Komenský, zdá se že i Libuše s Přemyslem.*

je na střeše kůň), Ota Sklenčka (1919-1993, h. Realistického divadla, Divadla na Vinohradech, Městských divadel pražských, role ve filmech a v televizi), Věra Kubánková (*1924, h. Realistického